

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio Decalogi Duabus distincta partibus

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Caput Quintum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

gratiam alterius conjugis innocentis, immo & eidem significare, ne expectet suam petitionem, non tamen potest provocare, ut petat. Innocentis, inquam; nam si alter consensit ad eum incestum, vel uterque similem incestum commisit, uterque amittit jus: quare neuter poterit petere, vel reddere. An possit etiam petere, quando videt, sibi imminere periculum incontinentiæ, concedit Quintanadvennas, l. saltem quando commodè dispensationem petere nequit, & periculum est in mora; sed puto, non esse concedendum, m quia sunt alia remedia vincendi tentationem.

e Idem lib. 9. dis. 30. n. 2. cujus ratione dicit se nescire, sed solum ex consuetud. f. Trid. sess. 24. de mat. c. 4. g. Sanch. li. 7. matr. d. 15. un. 6. h. Sanch. li. 9. matr. d. 6. num. 12. quidquid dicat Texeda apud Dianam p. 9. t. 8. ref. 32. i. Sanch. li. 9. matr. d. 31. in 2. & d. 27. n. 3. juncta d. 28. n. 2. & 5. I Quintan. tr. 9. singul. 12. na cum commun. sententia, quæ sequitur Diana p. 9. tr. 8. ref. 34.

3. Dispensat autem huic pœnæ Episcopus, n Commissarius o Cruciatæ, Privilegiati p Regulares, de qua re in tractatu de matrimonio: Illud cum Castropalao q doceo, satis esse probabile & tutum, non incurri hanc pœnam ab eo conjugè, qui nescivit, ejusmodi accessum ad consanguineam sui conjugis esse specialiter ab Ecclesia prohibitum, vel quamvis id sci verit, igno ab t esse huic incestui annexam prohibitionem petendi debitum. Ratio brevis est, quia hæc est pœna ex

delicto, quam incurri ab eo, qui inculpabiliter eam ignorat, æquum non est.

n Sanch. li. 8. matr. d. 12. n. 10. & 11. o lb. n. 16. p lb. dis. 16. q. Castr. t. 1. tr. 2. disp. 1. de legib. p. 17. n. praesertim 8.

4. Alteram. Huic conjugi incestuoso non licebat per Canones, mortuo altero conjugè, cum ulla alia, seu ullo alio amplius matrimonium contrahere sine dispensatione, idque in pœnam sui delicti. Sed certè id non est in r usu? quare sine scrupulo poterit nunc ad secundas nuptias sine dispensatione transire.

r Ex Nav. Sanch. li. 7. matr. d. 17. num. 8.

CAPVT QVINTVM,

§. I.

De stupro.

IN Methodo a sic habes. Stuprum est concubitus viri cum virgine fœmina, eadem repugnante: quare ea consentiente ex probabilissima sententia, est simplex fornicatio. Unde sequitur, statum virginitatis nõ necesse esse, in confessione explicare, virgine consentiente, quem illa repugnante explicare oportebit.

a In Meth. Conf. li. 2. c. 7. §. 8.

2. Pari ratione, sodomitica copula cum eadem consentiente est mera sodomia: unde nec ibi status virginitatis est declarandus.

3. Cum f. virgo polluit, vel delectatur

statut &c. non facit, nisi peccatum mollitiei, de quo dixi c. 1. §. 1. nu. 5. nam propterea suam virginitatem explicare non obligabitur.

4. Ad expediendam confessionem facit, scire obligationem, quam contrahit stuprator. Dico ergo; cum virgo defloratur, ipsa consentiente, nihil nec ei, nec parentibus debet deflorator:

b. At si vi, vel fraude, vel promissione virginem defloraverit, sane tenetur, & vel dotare, vel ducere, aut solvere quod promissit.

b. Less. l. c. c. 10. dub. 1. c. *Ibidem*.

non. *additio* §. II.

non. *additio* §. II.

non. *additio* §. II.

non. *additio* §. II.

De virgine occultè violata.

1. **A**mittitur, sive à mare, sive à famina irreparabiliter virginitas per voluntariam feminis effusionem, seu decisionem, etiam sine exteriori procuracione; sed id est coram Deo: nam secundum statum, & quoad existimationem humanam in muliere amittitur virginitas per corruptionem, seu fractionem claustris virginis. De utraque amissione aliquid est hic afferendum.

a. *Ut probat Cajet. to. 2. 2. qu. 152. art. 1. contra Mart. de Magistr. apud Less. li. 4. c. 2. nu. 120.*

2. Quoad primum: monialis, quæ ante professionem, vel consecrationem, se voluntariè polluit, quamvis amittat, ut dictum est, virginitatem secundum virtutem, tamen cum non amittat secundum statum,

quia integro virginali claustro gaudet, nulla indiget dispensatione ad profectendum, & ad velum suscipiendum, solum virginibus concessum. Et propter eandem rationem eadem potest sine scrupulo accipere legatum solis virginibus relicto, seque ut nubat, virginem pronunciare &c.

3. Quoad secundum: virginem occultè in claustro violatam, se non posse indicare ad petendum consecrationis velum, etiam si ex hoc infamiam sit consecutura, docet b. Azor: at posse officia propria virginis exercere, imo se offerre ad illa, ne infametur; quia (inquit Azor *ibidem*) instituta Ecclesiastica non obligant cum tanto rigore. Verum, pax Azorij doctissimi viri, hæc ratio probat, etiam posse, bb in simili periculo infamiae, non solum in prædicta officia se ingerere, sed etiam petere consecrationis velum, quia pariter id ex instituto est Ecclesiastico.

b. *Azor. p. 3. lib. 3. c. 12. Bonac. de matr. qu. 4. p. 17. nu. 4. alios afferens bb ut tenet citato Sua. Pell. c. 3. de monialib. n. 78.*

4. A legatis tamen relicto solis virginibus, excluditur c. à Sanchez in consecrata, hæc in claustro violata; secus enim nõ servaretur testatoris voluntas, nisi forte, si illud non acceptet, infamiae gravis periculum subeat; sed tunc debet secreto reddere ei, cui illud competit, vel ejus distributoribus &c. Quod si in aliquo casu, ad acquirendum aliquid, requiratur, ut virgo sit, sed ut ea excludatur, necessaria sit sententia judicis, tunc poterit occultè violata illud ante sententiam acquirere, quia sententia petit virginem esse publicè, vel

aa

cc, vel

licè, vel certe non occultè violatam
Dixi (excluditur à Sanchez) nam esse
etiam probabile, reputatam comuniter
virginem, licet occultè violatam,
posse acquirere tale legatum, paulo
superius dictum est.

c. Sanc. li. 7. de matr. dis. 91. n. 4.

5. Quid de matrimonio? Puella
signaculo virginitatis occultè scisso,
peccatne, si medicamentis, alijsque
medijs naviter utatur, quo defectum
illum celet, atque ut virgo matrimo-
nio collocetur? Respondeo, si proba-
biliter judicet, fore, ut futurus mari-
tus nunquam hoc vitium cognoscat,
nec ipsam, nec parentes ad occultatio-
nem cooperantes peccaturos. *e* Ratio
est, quia tunc nullum inferitur viro
damnum, nec puella propriè dicitur
sibi mentiri: dum enim illis medijs uti-
tur, non id agit, animo alterum de-
cipiendi, sed animo, suum vitium,
quod manifestare non obligatur, oc-
cultandi. Verum si judicet, fore, ut
delictum veniat in viri notitiam, qui
illud ægerrimè ferat, peceabit gravi-
ter contra charitatem: hoc enim modo
præfert occasionem innumeris malis,
& præsertim magnæ discordiæ, toto
ferè vitæ tempore inter ipsam mari-
tumque. Nota illud (ægerrimè ferat)
huc reduco, si quis fileat, se morbo
Gallico laborare, quo fit periculum,
inficiendi incautam uxorem &c.

c. Bonac. 8. Dec. pr. d. 10. q. 1. n. 13.

Sanc. li. 6. de matr. d. 27. nu. 8. & 9.
Nav. c. inter verba. consol. 1. coroll. 16.
num. 68.

6. Non tamen puto, violatam illam
peccaturam contra justitiam, quia non

solent conjuges vitia, quæ habent, ma-
nifestare; & sicuti maritus sua occulta
non manifestat, ita nec sua patefacere
tenebitur uxor. Adde, esse nimis intolera-
bile, obligare puellam, ad se infama-
mandum, vel ad abstinendum à nu-
ptijs, vel ad nubendum hominibus
infamæ sortis. Nec est parratio de con-
tractu venditionis, in quo vitia occul-
ta rei venditæ manifestare, modo infra
dicendo necessarium est: non inquam,
est parratio, quia in contractu matri-
monij consuetudo fert, ut sicuti vir,
sine iniustitia sua vitia occulta (abstra-
do ab illis, quæ uxorem inficiunt) non
propalat, ita non manifestet sua, quan-
tum est ex vi justitiæ, mulier, quæ
consuetudo non est in venditionibus.

§. III.

De obligatione stupratoris.

1. **S**tylum nunc admoveamus ad
explicandam obligationem re-
stitutionis à stupro derivatam,
de qua satis strictim dictum modo
est §. 1. num. 4. Pro ea ergo, ut or-
dinatim procedamus, meminisse o-
portet, stupratorem posse primò, vir-
ginem volentem & consentientem de-
florare; secundò, vi, metu, similique
injuria; tertio cum promissione ma-
trimonij. De singulis seorsim.

2. Pro certo autem suppono, e,
primò, si nullum damnum deflorata
virgo passa est, ad nihil teneri deflorato-
rem. Cum enim hujus tota obliga-
tio, de qua nunc agimus, oriatur ex
damno factò, hoc non existente, eva-
nescit.

nefit obligatio. 2. Hinc si deflorata etiam per vim, bene deinde, & iuxta suum statum nupsit, ad nihil obligatur deflorator. nam nec pro apertione claustrum aliquid debet, quia hoc malum est irreparabile, & alterius ordinis; nec ob dotem datam à parentibus; hæc enim semper danda erat &c. si tamen propter periculum non bene nubendi aliquid virgini dedit deflorator, quamvis illa deinde optimè nupsit, poterit in conscientia virgo illud retinere, quia periculum non nubendi pretio fuit æstimabile.

a *Les. Vsq. Turr. apud De Lag. t. 2. de iust. d. 12. n. 16.*

3. Secundò. Si virgo liberè remittat, liber erit deflorator: neque enim requiritur consensus patris vel alterius; quia sui corporis, quoad hoc, domina est quæcunque mulier.

4. Tertio. In foro externo, etiam si nullum damnum virgo passa sit, si tamen vi oppressa fuerit, raptoris pœnas incurret stuprator; de quibus vide Lessium, b & Azor, c & nos aliquid tangemus c. 6 §. 2. n. 9.

b *Less. li. 4. c. 3. du. 9. num. 66. & 68. c. Azor p. 3. li. 3. c. 13. & c. 15.*

Deflorator virginis,

Eadem consentiente, quid debeat?

5. Iam vero his positis, communis est recentiorum sententia, defloratorem puellæ ex ejusdem puellæ consensu, nihil in conscientia debere, nec puellæ, nec puellæ parentibus, propter rationem num. 3. dictam. Ipsam vero puellam peccare contra charitatem

in patrem, & in suam aliqui honestam familiam, si publicè peccet, ac patris conturbatio notabilis prævideatur, communis est item doctrina.

d *DD. cit. & cit. passim.*

6. Illa explicacione indiget dicta recentiorum sententia. Nam si puella occultè consensit, tu vero crimen propalasti, ad restitutionem damni teneris, quia fuisti causa injustæ infamationis, unde aliquod damnum puellæ emerfisse supponimus. Idem propter similem rationem puto, si ijs modis sollicitares invitam, quibus facillè per urbem credatur ea assensum præbuisse: ut si de nocte per fenestras ad ejus cubiculum penetrare tentares: at vero apud ejusdem puellæ domum de nocte cantare, eandem ad templum cum suis euntem à longe comitari, aspiciere, salutare &c. non sunt ex se ex ijs modis, qui infamationem causant, siquidem hæc displicere honestæ puellæ facile quilibet existimare valet; nisi fortè ita sæpe, & in his circumstantijs hæc fiant, ut merito consensus suspicari invitæ puellæ alij possint.

7. Dixi autem, nu. 5. (nihil debere in conscientia) nam in foro externo, qui defloravit virginem, etiam volentem, cogitur à iudice, eam dotare, lege sic statnente, ut notavit Lessius, e propter bonum commune.

e *Less. li. 2. c. 7. n. 44.*

Quæstio incidens; An virgo pro primo usu sui corporis possit aliquid amplius pretij petere?

A a 2

Vbi

An acceptata ob turpem causam sint restituenda?

8. Illud hic per occasionem sciscitabitur aliquis, an virgo licite possit pro usu primo sui corporis mercedem accipere? Rursus an amplius quam accipere solet alias prostituta? Tertio, qua mensura ejusmodi pretium, ut sit justum, eadem exposcere tuto valeat? Uthæ quæstiones lucem habeant, alius res est repetenda, & examinandum, an pro quolibet turpi lucro accipi pretium licite possit? nam deinde ad has difficultates de virgine commodius descendemus.

9. Et quidem regulam universalem sic statuo: *f* quoties pretij traditio ex parte dantis, vel receptio ex parte recipientis, vel utraque ex parte utriusque, est ratione sui turpis, & illicita contra justitiam, toties ultra peccatum, est obligatio restituendi: quoties vero ipsa receptio est illicita & peccaminosa contra alias virtutes, quamvis item peccatum antea fuerit contra easdem virtutes, imo & antea peccatum fuerit contra justitiam, tamen si ipsa receptio non est contra eandem justitiæ virtutem, tunc licite post impletam conditionem potest recipi pretium, & retineri sine obligatione restituendi. Ratio fundamentalis regulæ est, quia obligatio restituendi non oritur, nisi ex peccato contra justitiam, ut certum est apud Doctores, & dicitur suo loco; cum igitur in pri-

ma parte regulæ contra hanc fiat, non in secunda, ibi erit obligatio, hic non item. Sed explicatius verba regulæ breviter expendamus.

f Azor. p. 3. lib. 4. c. 21. Mol. tr. 2. disp. 82. Valent. q. 6. de Just. p. 5. §. 2. quæstione. 5. Sal. cont. 4. 5. Less. li. 2. c. 14. dub. 3. & c. 18. dub. 3. Vas. de rest. §. 3. c. 7. Dian. to. 1. p. 2. tr. 26. res. 38. alios cit. de Lug. to. 1. de just. d. 18. sec. 3. Dicast. lib. 2. tr. 2. de just. d. 6. dub. 1.

10. Dixi primo, in priore parte regulæ (traditio ex parte dantis) talis est, si rem tibi det ille, qui ejus non est dominus, qualis esse in rebus non suis solet servus, filiusfamilias, latro &c.

11. Dixi secundo, (ex parte recipientis) talis est, si usurarius lucrum, vel latro pecuniam à te extorqueat; licet enim tu sine peccato des, illi tamen injuste recipiunt.

12. Dixi tertio, (ex parte utriusque) talis est, si simoniace Episcopus, v. g. pecuniam ab ordinando recipiat; tunc enim tam Episcopus, dum recipit, quam ordinandus, dum dat, illicitè non solum contra religionem, sed etiam contra justitiam, agunt, ut fusiè in tractatu de simonia.

13. Dixi quarto; (ratione sui) si enim aliunde actio sit contra justitiam, at ipsa receptio ratione ipsius receptionis injusta non sit, non erit obligatio restituendi, v. g. si custos nemoris, vel gabellæ accipiat pretium, ut sinat arbores scindi, vel gabellam defraudari, licet peccet contra justitiam, unde obligetur domino nemoris & gabellæ totum damnum resarcire, tamen

quia

quia receptio pretij, quod habet à scissoribus, vel defraudatoribus, non est, ratione sui, iniusta, sed iusta, cum exhibeatur ob commoditatem, ipsi à custode, quamvis iniuste datam, non obligabitur ad restitutionem dicti pretij. Simili modo pretium, quod graffator accipit à Petro, v. g. pro homicidio in gratiam ejusdem Petri commisso, non obligabitur restituere; nam quamvis graffator contra iustitiam peccaverit, homicidium patrando, tamen posita jam occisione, remanet quidem ipse obligatus ad compensanda damna, hæredibus occisi inde secuta, at iuste nunc g. petit, & accipit mercedem sui laboris, periculi &c. quia nunc nec datio, nec receptio pretij est ratione sui illicita, imo labori condigna. Talis est etiam receptio pecuniæ, quam habet iudex propter sententiam iniuste prolatam. Quamvis enim deliquerit contra iustitiam, lædendo partem, cui debet omnem damnus rescire, tamen, ob eandem rationem, non peccat nunc contra iustitiam, recipiendo pretium pro opere, quamvis iniusto, à se in clientis gratiam facto. Propter sententiam iniuste prolatam, dico; nam propter iustam nihil accipere à cliente, vel retinere iudex, vel quis similis potest, idque propter eandem doctrinam, quam explicamus; quia tunc ipsa receptio est iniusta, ratione sui; si enim sententia est iusta, debetur ea clienti si debetur, ergo ei vendi per pretium à iudice iuste nequit. Pari denique modo nequit uxor accipere iuste à marito pretium, ne adulteret; quia ad non

adulterandum tenetur uxor ex iustitia ipsi marito, ergo venderet marito, id quod marito est.

g. *Quidquid in contrarium consuluerit nimis stricte Navarr. in Manual. Latino c. 17. n. 41.*

14. Nonnulli h. putant, tum dictos iudicem uxoremque, tum similes, licet non possint iuste accipere pro sententia iusta, & pro omissione adulterij quidpiam à cliente & marito, posse tamen ab alio tertio extraneo, nec agente in gratiam, seu nomine clientis vel mariti; favent huic sententiæ ea, quæ dicam nu. 21. Ratio est, ajunt, eadem, quam inculcamus, quia tunc talis receptio potest esse iusta, ratione sui. Nam iudex & uxor nihil debent ex iustitia ejusmodi extraneo, ergo possunt iuste suam operam vendere; qua venditione posita subibunt novam obligationem ex iustitia; anti-quam enim habebunt, ut iudex & uxor, respectu clientis & mariti; at nunc novam subeunt, ut habentes pretium ab extraneo, in gratiam ipsius extranei. Hanc sententiam cum dicta limitatione approbat De Lugo l. c. sed deinde alibi, eam absolutè reprobatur: nihilominus sic limitata non videtur improbabilis; solum in praxi semper timebo, ne in gratiam clientis, & uxoris detur pecunia. Neque dicas, hinc sequi, simili modo, iusto pretio posse vendi à iudice & uxore hanc novam obligationem ipsis clienti & marito, ne id dicas, inquam, quia hæc nova obligatio nihil addit emolumentum ipsis clienti & marito, cum ipsis satis superque sufficiat ad suum jus consequendum

dum antiqua obligatio: ergo nihil ipsis venderetur, ergo injuste reciperetur pretium &c. At extraneo aliquid venditur, nempe obligatio, ratione ipsius, quæ antea non aderat &c.

h De Lug. to. 1. de just. d. 28. sec. 3. nu. 64. c. Vasq. hanc eandem sent. sequit. Sot. & Io. la Cruce apud eundem de Lug. l. mox. cit. i. De Lugo idem l. 2. de just. d. 37. se. 11. nu. 126. cum Molin. ab eod. cit.

5. Rursus in secunda parte regulæ, dixi primò: (quoties receptio est illicita contra alias virtutes) talis est, si quis quid recipiat, v. g. contra temperantiam, ut si recipiat pecuniam à te, ut se inebriet; talis, si pecunia, quam justè recipis à tuo censuario, velis uti ad ludendum, fornicandum &c. non enim obligaberis ad restitutionem acceptæ pecuniæ; licet enim pecces contra alias virtutes, non tamen contra justitiam. Idem evenit in histrionibus & parasitis, qui licet actum peccent contra castitatem, turpia, v. g. proferentes, non propterea injustè recipiunt mercedem sui, quamvis peccaminosi, famulatus.

16. Dixi secundò, (quamvis peccatum antea fuerit contra alias virtutes) talis est receptio pretij, quod habet faber ob idolum v. g. edolatum infidelium; esto enim, peccaverit contra Religionem, vel fidem, adhuc tamen potest pretium laboris accipere & petere, quia hæc acceptio non est in se contra justitiam. Talis item est, quando meretrix accipit pretium pro usu sui corporis homini concessio; peccavit enim contra castitatem, sed nunc pretium

justè recipit, petitque sine peccato; vendidit enim non quidem peccatum, quod, cum sit nihil, invendibile est, sed commoditatem, sed famulatum sui corporis, sed honorem suum, sed periculum aliquando suæ vitæ, quæ sane pretio sunt æstimabilia. Illud in hoc exemplo nota, publicam meretricem posse, etiam in foro externo, petere pretium sui corporis, quod prohibetur fœminis honestis: hæc enim licet in conscientia possint petere, & retinere pretium pro actu turpi, tamen à foro externo puniuntur, & in penam delicti, privantur pretio, post sententiã.

17. Dixi tertio (quamvis peccatum fuerit contra justitiam &c.) talis est, quando judex pro sententiã injusta; talis, quando grassator pro homicidio; talis, quando uxor pro adulterio jam facto &c. ut ex dictis liquet.

18. Dixi denique quarto (post impletam conditionem) nam ante semper adest, saltem consequenter, obligatio restituendi. Det v. g. Petrus centum aureos grassatori, ut aliquem occidat; dico, grassatorem, antequam impleat conditionem, id est, antequam hominem occidat, teneri ad restitutionem illorum centum. Ratio est, quia tenetur ex justitia rescindere hunc contractum, & non stare promissis; posita autem rescissione, jam non habet titulum ea centum retinendi, & consequenter habet obligationem restituendi. Idem dic, si pretium acceptum fuit à muliere ob futuram fornicationem, & à quocumque, ob futurum quodlibet peccatum: nam semper adest obligatio non peccandi, atque

adeo

Heo rescindendi promissionem, & consequenter restituendi: id quod non ita esse, si jam peccatum factum fuit, esse patet: nam illud non fuisse, non est amplius in mea potestate; cum ergo ex alia parte in eo peccato iam patrato inveniatur meus labor, vel quid si utile dignum mercede, illa non sum modo dicto defraudandus.

1 De Lug. t. 1. de just. d. 18. sec. 3. n. 45. & 49.

19. Iam vero, si res turpis exhibita sit, pretium autem nondum sit traditum, sapius dixi, peti illud sine iniuria posse: at an negari possit, nondum dixi. Id ergo explicatius proponamus & illustremus. Promissisti grassatori, meretrici, honestæ puellæ, histrioni, iudici injusto &c. centum aureos, ob turpes actiones ab his respectivè gerendas, ij eas plenè exhibuerunt, poterisne tu ijs petentibus ea centum negare, & in conscientia non solvere? Respondeo, ex nostra communioreque sententia, non poteris; si enim promissisti, & illi ex sua parte rem vendibilem posuerunt, non est, unde tu ab obligatione restituendi liber evadas. Excipe semper, nisi leges irritaverint pactum, seu promissionem, ut certe fecerunt in promissionibus simoniacis. Addit De Lugo, n. si negari licitè possit pretium pro re turpi, negare etiam justè possit adolescens matrimonium puellæ, qui, ut eam defloraret, illud vere promissit pro re turpi, & tamen omnes fere Doctores clamant, negare non posse.

in *Rebell. Less. Tur. Mald. Syl. Ar.* alij, quos citat sequiturque *Diane* non

cit. adde *Dic. to. 2. tr. 3. de just. d. 6. d. 1. n. 12. u. De Lug. t. 1. de justit. diff. 18. sec. 3. n. 47. & n. 59.*

20. Dixi (ex nostra sententia) nam non ignobiles Doctores docent, neminem teneri ad solvendum alteri, quod pro re turpi illi promissum est, secluso juramento, quamvis promissarius conditionem plenè posuerit; idque in omnibus casibus, tum scilicet in ijs, qui per leges puniuntur, qualis est fornicatio mulieris honestæ, homicidium, adulterium &c. tum in quibuscumque alijs. Ratio est (inquiunt) quia promissio illa de re turpi patranda suis nulla, nec ullo modo obligans, utpotè peccaminosa; quare nec erit ex obligatione servanda. Addit Navarrus, & dationem & acceptationem, pro re turpi commissa, esse novum peccatum, quia est approbatio peccati commissi. Sed certè hoc dictum Navarrus à veritate procul est, ut ex dictis colligi potest.

o *Navar. in man. c. c. 17. n. 40.*

Hæc sententia, quæ probabilis comsetur à non paucis, p mihi & communiter recentioribus non placet, ob rationem dictam numero precedente, quia tamen tot viri docti eam nequaquam reiiciunt, nec ego reiicio, sed ad ijs expendendam relinquo.

p *Less. li. 2. c. 14. dub. 8. n. 60. & c. 18. d. 3. n. 2. Dian. p. 2. t. 16. ref. 38. & p. 4. tr. 4. ref. 27. Nav. Valer. Comitol. apud Dian. l. c. & multi Canonista apud Ar. or. 3. p. lib. 4. c. 21. q. 2.*

21. Distum est de acceptatione pretij pro opere turpi; quid pro omissione operis, turpis, atque adeo pro opere

opere bono? Si v. g. Petrus sit dedus ludo, scoris, blasphemus, & ego ne hæc committat, do illi pecuniam, licet ille accipere & retinere potest, posito, quod ea non committat? Respondeo, licet q. posse, quia quamvis ille astringatur, ea peccata ex alijs virtutibus non committere, non tamen ex iustitia, saltem mihi debita; quare si omittat in gratiam meam, sub nova hac obligatione, iuste præmium retinebit. Si ea peccata non committere deberet mihi ex iustitia, nihil à me posset accipere; propter hæc tenus dicta. A me, inquam; nam num. possit ab altero, colligitur ex dictis num. 14. Nec in casa nostro adest simonia, quia hæc, quæ donantur ad avertendos homines à malo, vel ad alliciendos ad bonum, gratis donantur, vel sub conditione, non vero in pretium; quo etiam pacto excusantur à simonia fideles, quando munusculis alliciunt infideles ad fidem, vel pueros ad religionis ingressum.

q. De Lugo, alijs cit. f. r. de ius. d. 18. sec. 3. à nu. 66. r. usq. apud eundem de Lugo ib. n. 69.

22. Porro ex dictis iam facile respondebis primæ quæstioni nu. 8. propositæ: ante patratum enim stuprum, debet virgo rescindere promissionem, & reddere pretium, juxta dicta nu. 18. ad eo patrato, potest licet & iuste illud in conscientia petere ac retinere, ut ex dictis, præsertim nu. 19. patet.

Nonnulli (ut id hæc occasione dicam) injiciunt scrupulum conjugatæ, quæ accepit pecuniam pro adultério; ajuat enim, eam pecuniam debe-

ri ab ipsa (occulte, ne prodatur) tradidit marito, quia maritus est dominus corporis uxoris. Sed hoc, licet doctissimos, non audio, ut nec audiunt alij non ignobiles Doctores. Ratio mihi videtur esse, quia vir non est ita dominus corporis uxoris, ut in illud perfectissimum habeat dominium, sed solum ita, ut illo uti queat in debito conjugali, omnibus alijs exclusis, quod certè non tollit uxori facultatem acquirendi, licet cum peccato, ex turpi sui corporis concessione. Vxor enim non est sicut mancipium, quod, quia incapax est dominij, quidquid acquirat, domino acquirat &c.

f. Mol. Reg. Bannes alijsq. apud Dian. p. 2. f. 17. ref. 17. r. Megala; Bonacina, Grassis, Diana eos citans d. ref. 7.

Quantum pro usu corporis iuste exiget mulier?

23. Ad posteriores autem quæstiones, quæ hujus pretij taxam inquirebant, communis responsio est; spectatis omnibus, id est, personæ nobilitate, pulchritudine, ætate, honestate &c. esse id decernendum; plus enim meretur honesta, & nemini pervia, quam omnibus obvia &c. Verum ad hanc responsionem animus, qui explicatius aliquid, & magis determinatum desiderat, non omnino acquiescit.

24. Distinguunt nonnulli, vel nimis fermo est de meretrice, vel de femina honesta. Meretrix (ait De Lugo u.) non potest iuste petere, vel accipere, nisi quantum plus minus solet ipsa eadem à cæteris conquirere: hac

Hæc enim est emptio & venditio inter illam, & amasium: hic dat pretium illa usum corporis; cum igitur conditio emptionis & venditionis iusta requirat, ut pretium sit illud, quo communiter res venditur, ita erit & hic. Quare si meretrix dolo fingens se esse honestam, cum tamen talis in communi opinione non sit, vel fingens, ab alijs multum accipere, plus notabiliter accipiat, obligabitur excessum restituere: nisi fortè ex circumstantijs colligat, esse liberalem donationem amasij, quam ego tunc adesse præsumerem, quando is spontè, & non exactus à meretrice, tantam vel tantam mercedem porrigeret. De promissione nimis prodiga, vide, quæ dixi, cum de juramento.

u. De Lugo t. 1. de just. d. 1. sec. 2. num. 47.

At vero famina honesta potest petere & sumere, quantum ei placet; ratio est, quia in his & similibus rebus, quæ pretio statuto, vel vulgati carent, tanti res potest vendi, quanti eam æstimat, qui vendit. At puella honesta plurimi potest suam honestatem æstimare; unde vides, meretricem, de qua numero precedente fuit locutio, potuisse initio suæ prostitutionis plus accipere; at ubi tanto, vel tanto pretio honestatem suam æstimavit, huic æstimationi debet stare; secus, venderet supra æstimationem.

Hæc ex de Lugo. Fateor, hanc distinctionem esse probabilem; sed quoniam non improbabilis est sententia, suo loco x inferius afferenda, dicens, in rebus, quæ non sunt victui ac vestitui, & his similibus necessaria, quem-

libet posse rem suam vendere, quantum sine fraude potest; sic enim conceditur, falconem, canem venaticum, gemmam tanti vendere, quanti quis potest; quia hæc sunt ad delicias, non ad necessitatem; cùm etiam id non sit sentiendum de meretrice, quæ usum actualem sui corporis velit huic vilis, huic carius, ut ei libet, sine dolo vendere? Addidi (sine dolo) nam si mendacijs utatur & fallacijs, non illa solum meretrix, verum etiam quæcumque aliàs honesta similibus utens, pariter erit iniustitiæ rea.

x Inf. lib. 8. tr. 3. c. 7. §. 4. nu. 20. ex Val. Tol. Sa, ubi respondebimus arg. allato à de Lugo.

Deflorator virginis, vi, metu, &c.

26. Si virgo vi, fraude, metu iniusto aut reverentiali (addunt non nulli preces importunas, quas tamen ego non xx addo; preces enim, ut & blanditiæ augent voluntarium, non imminuunt; nisi sint à superiore, cui reverentia debeat; nam tunc res transit in metum reverentialem) si virgo, inquam, vi &c. florem sui corporis deperdidit, obligatur a stuprator sub distinctione, vel eam ducere, vel damnum reficere dote, seu pecunia; vel curando, ut æquè bene nubar, ac si fuisset intacta. Ratio est, quia sic satis compensatur injuria. Simile quid debet, si solum quis osculatus est vi puellam, cum ejus infamia, &c. debet enim refarcire quantitatem damni. Quare si sufficienter refecit, vel reficere detur pauca pecunia, superaddendo v. g. nonnihil doti, quam illa virgo ali-

Bb

unde

undè possidet, non tenetur in conscientia nec ducere, nec integrè dotare: cum enim radix hujus obligationis sit sola injuria, nam si affuisset promissio, alia est ratio, de qua mox profecto injuria compensata, nihil superest obligationis, Nam propterea, si deflorator illam vi defloratam ducere velit, illaque nunc ad matrimonium consentiat, satis etiam injuriã reficiet, nec erit pecunia ulla superaddenda.

uu *Turr. alijq. apud Dian. p. 2. tr. 16. ref. 48. xx cum Vasq. Petro Nav. alijque quos sequiturque Dic. li. 2. de just. tr. 2. d. 7. d. 9. nu. 117. a DD. apud de Lug. r. 1. de just. d. 12. sec. 1. n. 11. quib. adde Dic. l. c. nu. 109. alios ci-*

27. Quod si stuprator pecunia, vel alia via careat, qua damnum reficiat, obligabitur, invitus illam ducere? Respondeo, esse distinguendum. *b* Si enim non est magnus excessus inter ipsum & ipsam, obligabitur, quia justitia urget, omnibus competentibus vijs resarciri damnum: at si est magnus excessus, vel aliquid grave adfit ex illis, quæ solent sponsalia ritè dissolvere, non obligabitur deflorator; solum tenebitur, alias vias compensandi quærere, si est spes illas invenendi. Ratio est, quia nec etiam alia debita necessario sunt restituenda, quando longè plus expendere opus est, quàm sit valor ipsius debiti, ut inferius dicitur *c* suo loco.

b de Lugo ib. nu. 18. c inf. li. 8. tr. 4. c. 1. §. 8. n. 3.

28. Olim duo virginum violenti stupratores, sed sine promissione matrimonij, acceperunt ad me, quorum alter deperibat defloratam ducere, at

illa penitus recusabat. *Contra*, alter (ut sunt hominum propensiones affectusque diversi) volebat defloratam ducere; at illa enixè cupiebat: interrogabant ergo, quid in conscientia faciendum?

29. Pro responsione, non potui ad defloratæ ac deflorantis disparitatem recurrere; æque enim erant nobiles, divitesque; quare absolutè decernenda controversia fuit. Dixi, in utroque casu pecunia seu dotis augmento esse injuriam compensandam. Non enim virgo, in priore *d* casu, debet sine debita satisfactione remanere: & ex alia parte, eadem non potest cogi ad matrimonium, quod omnes sacri

Canones clamant, oportere esse omnino liberum; adde, iniquum esse, eam puellam, quæ passa est injuriam stupri, obligari ad patiendam aliam majorem in voluntarij matrimonij. Pari modo, in posteriore *e* casu, deflorator non potest cogi ad contrahendum matrimonium cum puella, quam ipse respuit, modo pecunia, vel alia via illi, ob damnum virginitatis læsæ, provideat; sibi enim tunc virgo imputare debet, si eam compensationem nolit admittere. Ratio est, quia matrimonium etiam ex parte sponsi liberum esse debet, & stuprator, ut modo dixi, non habet obligationem absolutam ducendi, sed solum sub distinctione, scilicet, vel ducendi, vel dotandi; idque non ad electionem liberam virginis, sed ad suam, modo damnum integrè resarciat. Scio, aliquos in hoc secundo casu obligare stupratorum ad ducendum, sed illis propter dictam rationem assentiri non debeo.

d Tur-

& Turrian. *diff. 30. du. 2. nu. 15.* e
Leff. li. 2. c. 10. du. 2. n. 3. F. *Azor. t.*
3. l. 5. c. 5. q. 4. & 13.

30. Aliam item diremi litem. Asse-
 rebat adolescens quidam, puellam à se
 vi cognitam, non fuisse virginem, ipsa
 contra, virginitatem suam constanter
 proclamabat: addebat, esto, non fue-
 rit, ac certè ab omnibus semper vir-
 ginem se fuisse putatam.

31. Respondi, in dubio, puellam
 præsumi virginem; quare nisi certo
 sciat deflorator, illam non esse talem,
 virgini fidem habendam, & conse-
 quenter resarciendam; vide, quæ li-
 bro primo *g* in hanc rem notavi, ubi
 etiam dixi, dubio existente, an metus
 seu dolus, imò & an promissio inter-
 sesserit in stupro, quid discernendum?

g lib. 1. in dec. c. 3. §. 7. v. virgo.

32. Ad id, quod addebatur, respon-
 di, si copula occulta fuit, *h* liber à re-
 stituitioe adolescens est, quia ex una
 parte claustrum virginitatis non ipse,
 sed alius abrupit, & ex alia damnum
 aliud, quod huic pertineat, non potu-
 it evenire sceminae ex copula illa oc-
 culta. At si per adolescentis culpam est
 patefacta violatio, unde difficultas
 major orta sit ad nuptias, restitutio-
 nem deberi, juxta supra dicta, merito
 docet Vasquez *i* cum alijs.

h de Lugo t. 1. de just. d. 12. sec. 1.
n. 15. l. Dic. l. c. nu. 126. & seqq. i
Vas. Turrian. Azor. alijs apud de Lugo.
tit. nu. 15.

Deflorator virginis cum promissione
matrimonij.

33. Vel vera fuit, & ex animo pro-

missio, vel solum fictis verbis fallax:
 utraque suis scet non vulgaribus dif-
 ficultatibus.

Promissio vera.

34. Si fuit vera promissio, multo
 magis, si jurata, defloratorem obli-
 gari ad nuptias celebrandas, atque ad
 matrimonium consummandum, nisi
 legitima accedat excusatio, certum *l*
 est; etiam si votum castitatis (ut item
 religionis) post promissum matrimo-
 nium emiserit, *m* imò etiam si ante.

l. Vasq. de rest. c. 3. §. 2. dub. 6. Leff.
Reg. Sanc. Cominch. alijs, quos citat &
sequitur de Lugo loco mox cit. in l. de
Lug. t. 1. de just. d. 12. sec. 3. per totam

Ratio est, quia is fuit contractus o-
 nerofus in hunc modum: *Promitto*
conjugium, si des usum corporis; si ergo
 illa usum concessit, conjugium tu exe-
 qui omnino debes, nec potes *n* (quam-
 vis voveris) deliberare de religione,
 ne intra bimestre quidem, sed debes,
 ut dictum est, consummare, quia re-
 gulariter promissio de ducenda uxore,
 hoc importat, & non solum consen-
 sum de præsentis adhibere, & nil præ-
 terea: ad quid enim utilis esset conjugi
 ejusmodi consensus, si deinde relin-
 quendus esset? Dixi (regulariter) si
 enim in aliquo rarissimo casu per so-
 lum matrimonium ratum & non
 consummatum, totum damnum vio-
 latae puellae resarciretur, posset, ex De-
 o Lugo, locum habere sententia illo-
 rum, qui *p* dicunt, sufficere huic ma-
 trimonium ratum; & tunc obligabi-
 tur is, non consummare, sed ad reli-
 gionem evolare, quam vovit.

Bb 2

n. Quid-

n Quidquid dicat Pont. li. 6. de ma-
tr. c. 12. n. 9. o de Lug. l. c. n. 49. p
Basilius, Pont. lib. 6 de matr. c. 12. n. 9.
apud Dianam p. 3. t. 4. ref. 203.

35. Neque obstat nostræ sententiæ
votum, siue subsequens, siue etiam
precedens dictam promissionem. nam
dicta promissio ex iustitia servari de-
bet virgini (imo etiam viduæ bonæ
famæ, sub promissione similis matri-
monij violatæ) quod debitum oritur
ex delicto defloratoris ; at vota illa
sunt ex mera promissione. Et certè
communis est opinio, debita ex deli-
cto prius esse solvenda, quàm debita
ex promissione gratuita: sicuti igitur
si elemosynam centum aureorum
promittas Ecclesiæ, & deinde fureris,
vel antea furatus fueris similia centum
à Petro, prius deberes reddere alienum
ipsi Petro, quàm solvere votum Ec-
clesiæ, ita in casu nostro &c. Si vo-
tum erat notum sceminae, non pro-
pterea vir excusari à matrimonio po-
test, quia potuit tunc scemina putare
de illo voto (ut solet) fore, ut petere-
tur dispensatio. Scio, à Diana pp pu-
tari probabile, hunc voventem, ante
promissionem matrimonij factam de-
floratæ, debere votum servare, quia
urget prior promissio facta Deo: ve-
rum, an id sit probabile, penes ejus
auctoritatem sit.

pp Dian. p. 5. tr. 14. ref. 33.

36. De hoc autem castitatis voto
omnino peti debet dicta dispensatio,
ad contrahendum, & ad reddendum
debitum; jam enim diximus, non
esse obligationem servandi hæc vota in
concurrentia dictæ promissionis, id-

que in favorem violatæ, sed ut vir
possit petere debitum, & post mortem
uxoris aliam ducere.

o Less. li. 2. c. 10. dub. 4. n. 34.

37. Dicitur est nu. 34. (nisi legiti-
ma accedat excusatio) nam etiam si
fuerit jurata p promissio, excusabi-
tur primò deflorator ad non ducen-
dam defloratam, si superveniat ali-
quod impedimentum dirimens, de
quo obtineri dispensatio non possit;
nam ad impossibile nemo tenetur. Si
tamen potest, certè impetrare omnino
debet, quia debitor semper obligatur
ponere media saltem ordinaria ad sol-
vendum creditori. Quis enim non
obligabit artificem ad laborandum
secundum suum statum, ut furto ab-
lata restituat? Quid si impedimentum
hoc dirimens precessit promissionem?
Respondeo eodem q modo; si enim
impedimentum est dispensabile, debet
à stupratore ejus dispensatio obtineri;
ad hoc enim se obligavit promittens
matrimonium, vel certè si fictè promi-
sit, resarciat damnum, dando dorem
competentem; ad id enim saltem ob-
ligat deceptio. Solum non obligabi-
tur, quando scemina se ipsam decept;
sciebat enim v. g. impedimentum, &
prudenter advertere poterat fictum a-
nimum stupratoris, qui non intende-
bat, dispensationem petere, quam ta-
men sui deceptionem raro esse in mu-
lierculis, notabo mox nu. 46. in simi-
li. Non obligabitur etiam, quando
ipse stuprator inculpabiliter ad eam
necessitatem petendi dispensationem
non advertit, vel impedimentum ei
incognitum erat, & ex alia parte ejus
verba

verba non significabant promissionem de dispensatione petenda. Tunc enim (ut etiam in precedenti casu) abest vis, vel frans stupratoris. At si significabant, licet ipse non adverterit, tamen, cum re ipsa dederit causam deceptioni, obligabitur, saltem damna puellae reparare, si non matrimonio, quod non promississet, si advertisset, certe subsidio dotis, quo refarciatur deceptio.

p Sanc. li 1. de mat. d. 10. nu. 8. sed est contra Mol. d. 106. nu. 4. q De Lu. col. 6. sec. 4. licet contrarius sit Sanchez. l. 5. de mat. d. 5. n. 26. quando promissio fuit absoluta, nulla facta mentione petitionis dispensationis, sed solum data fide de matrimon.

38. Excusabitur r secundo deflorator, si mulier fornicetur postea cum alio, vel simile quid dignum divortio committat: si enim hæc, matrimonio jam contracto, separationem concedunt, multo magis concedent, non contrahere.

r Dian. p. 3. tr. 6. ref. 81.

39. Excusabitur tertio, si ex tali matrimonio probabiliter timeatur futurum magnum scandalum, vel fore malum ejus exitum per rixas, discordias &c. Sicuti enim hæc dissolvunt sponsalia, ita & promissionem, de qua loquimur. Quare lege Sanchez, qui docet, quando hoc scandalum, & similia esse debent, ut dissolvatur sponsalia; nam illa etiam hic usui erunt.

40. Excusabitur quarto, si se virginem finxit mulier; tunc enim fiet compensatio, ut sicuti mulier virum decepit, fingendo, se esse intactam, sic

vir non observando promissionem matrimonij. Quod si vir ex se credit illam virginem, & ideo verè promisit, certe non erit obligatus ducere, quia ipse virginem volebat, & sub hac conditione promisit. At obligaturne compensare damnum mulieri ex ipsa copula illatum? Respondeo, hoc (saltem occulta existente copula) vix ullum solet esse; solum igitur remaneret obligatio restituendi pretium pro ipsa copula, ad quam in gratiam viri consensit mulier: sed fortasse communiter hujusmodi semihonestæ mulieres suum corpus solum concedentes ob promissionem matrimonij, nisi expressè petant, quod rarum est, remittere videntur copulæ pretium.

41. Excusabitur quinto, si vir puellam tetigit dumtaxat, quamvis tactibus impudicis: cum enim ipse promiserit, ut supponimus, conjugium, propter copulam, non debet ex solis tactibus. Quod si tactus cogniti ab alijs fuerint (tale esset osculum publicum) & inde infamia nata sit contra virginem, erit distinguendum. Vel enim promissisti matrimonium tactui & copulæ, copulam autem non obtinuisti, sive tua, sive virginis, sive utriusque causa, & tunc, non eris obligaris ad nuptias, quia non est posita principalis conditio, obligaris tamen ad damnum, quod forte ex tactibus ortum est, ut ex se patet: vel promissisti matrimonium soli tactui; v. g. osculo; & tunc puto, te obligari ad eam ducendam, propter pactum jam initum. Sicut enim si vir superioris dignitatis promisit virgini, ut illam defloraret,

floraret, matrimonium, eam debet ducere, non obstante illo excessu, quia tunc ratione promissionis debitus est totus ille excessus, in casu nostro &c.

rr Sanc. li. 1. matr. d. 10. n. 14. f. De Lugo l. c. sec. a. n. 32.

42. Ex alio capite puto, etiam esse probabile, virum hunc solum tangentem puellam, & matrimonium promittentem, ut item virum illum excedentem dignitate, non obligari regulariter ad eam ducendam, sed solum ad damnum compensandum. Quando enim (ait t. Lessius) aliquid prodigè promittitur, excedens valde valorem rei, quæ petitur, non censetur velle se aliquis obligare, nisi quantum operis valor exigit: quare, cum in casibus nostris matrimonium valeat plus, quam tactus ille, vel quam illa virginis infimæ pula, non censentur illi viri se ad illud obligasse. Notanter dixi, regulariter; nam si vere promiserunt, animo se obligandi, non video, unde possint hi à servanda promissione resilire, præsertim quia honesta mulier potest suum corpus justè vendere, quantum ipsi placet, ut superius 9. 3. num. 25. diximus satis.

t. Less. li. 2. c. 13. d. 1. n. 9.

Quando deflorator vult promissionem servare, & virginem ducere, illa vero, vel parentes recusant, an obligetur alia via damnum rescire, dicam mox num. 48.

Promissio defloratoris ficta.

43. Quamvis fictè, & sine animo se obligandi promiserit quis mulieri violatæ matrimonium, tamen obligabitur ad resarciendum totum damnum, quia ejus damni per illam

fictionem ipse violator causa est. Nec obstabit votum, x sive subsequens, sive præcedens, ut ex dictis num. 31. colligi potest. Idem puto, si fictè quis de præsentì matrimonium cum aliqua contraxit, & sub eo prætextu violavit. Idem denique, etiam si per promissionem fictam solum extorserit oscula & tactus: semper enim damnum illatum rescirci propter dictam rationem debet, etiam si ea virgo non fuerit, sed mulier a honesta &c.

u. DD. cit. & passim. x De Lugo t. 2. de just. d. 12. sec. 3. nu. 27. & 48. a S. Th. in 4. dist. 48. q. un. ar. 2. ad 4. alijq. multi apud Sanch. li. 1. de matr. d. 10. num. 2. contra Præpositum allatum à Diana p. 5. tr. 14. ref. 32.

44. Difficultas ergo solum est, an satis sit, si violator tunc resarciat alia via æquivalenti, non autem matrimonio, quod fictè promissum est? Et communis sententia a est, non esse satis, sed matrimonium contrahere omnino debere. Ratio est, quia personalis fuit, licet ficta promissio, de sua scilicet danda persona; ergo in hac personali obligatione jus obtinuit decepta, ergo cum hac possit servari, injustitia mulieri fieret, si poneretur in æquivalenti: sicut si tibi jus est in hunc numero equum, non sit justa satisfactio in pecunia, vel in æquivalenti.

45. Non desunt tamen hic sue excusationes: primò, quando supervenit impedimentum irreparabile: secundò, quando mulier fornicatur cum alio: tertio, quando timetur scandalum, & malus matrimonij exitus: quarto, quando mulier se virginem finxit: quinto, quando habentur soli tactus,

tañus, de quibus vide dicta num. 48. & 42. hic proportionaliter applicanda: sextò, excusant communiter Doctores, *b* quando tantus forte est excessus inter promissariam, ut facile potuerit scēmina cognoscere fictionem viri admodum digni; huc etiam pertinet, quando vir ijs verbis ambiguus utitur in promittendo, ut facile appareat, ab ipso velle scēminam decipi.

b *S. Th. l. c. Sanch. l. c. n. 39. Vasq. de rest. c. 3. §. 1. dub. 3. n. 19.*

46. Quoniam vero ijdem doctores fatentur, scēminam facile decipi, non culpa sua, sed fragilitate sexus, ac iudicij minus perspicacis, unde tunc non posse fictē promittentem recurrere ad hanc excusationem, ideo puto, vix in praxi excusari ex hoc capite violatorem: si tamen, in raro casu, deceptoris sibi sola causa est mulier, sibi imputet, nec violator ad matrimonium obligabitur.

47. Quid, si mulier non cognoscebat, illum virum adeo excellere, obligabitur ne vir ille fictē matrimonium promittens ad illam ducendam? Respondeo, si fictē promisit (nam si verē, dixi supra nu. 41. sine) non videtur obligandus, nisi ad resarciendum damnum per æquivalens. Ratio est, quia ex una parte non obligatur ipse, ex vi promissionis: ficta enim illa fuit: & ex alia, si mulier excessum dignitatis non cognovit, non consentit viro sub ratione tantæ dignitatis, ergo non potest matrimonium tam dignum exigere: semper enim haberet plus, quam ei deberetur. Sufficiet, ergo, si ei alio modo recompensetur,

c Sanc. ib. n. 21. de Lugol. c. sec. 2. n. 32.

48. Petes hic denique, an teneatur deflorator resarcire damnum alia via, si is velit defloratam ducere, sed ipsa abnuat, vel ea volente, abnuant efficaciter ejus parentes?

Respondeo, si nolit ipsa, ad nihil deflorantem *d* obligo, si ve ex animo, si ve ficta tergiversatione sponderit, quia vir conjugium promisit, non aliud. In uno casu eum obligarem resarcire damna, quando vir finxit se melioris notabiliter conditionis, quam fuerit mulier: tunc enim hac decepta fuit, & jure nunc tanquam indignum eum respuit; ergo illi stuprator debet damnum, ratione deceptionis extortum, resarcire. Quod si nolint parentes, tunc aliqui *e* non improbabili-ter obligant ad resarcienda damna alia via, quia non æquum est, virginem sine sua culpa irreparatam remanere. Sed certē probabile *f* etiam est, nec tunc obligari ad aliquid stupratorum, quia ipse solum obligatur ad id, quod fictē, vel verē promisit, solum autem conjugium promisit. Illud ex supradictis n. 37. noto, si facile vir parentes inducere posset, obligari ipsi, ad illorum assensum obtinendum, quia qui aliquid promittit, promittit etiā implicitē ordinaria media ponere, quæ faciunt ad implendā promissionē.

d *De Lugol. c. n. 28. e Sylv. Nav. alijq. quos refert Sanc. l. 1. matr. d. 10. nu. 15. Vasq. l. c. §. 1. du. 3. num. 12. f* *Sanch. l. c. de Lugol. 1. n. 29.*

Dubium incidens.

De muliere fictē copulam promittente.

49 Ex ejusmodi promissione nullam obligationem induci, ex se patet

patet, tum quia promissio vera non est, tum quia etiam si esset, deberet, ut superius p dixi, rescindi, utpote de peccato committendo. Illud ergo hic explicandum est, an si mulier accepit munera ab amasio, obligetur restituere? Et restituere quidem obligabitur, si accepit ex pacto futurae copulae, pacto, inquam, siue explicito, siue, ut saepe in hac materia evenit, implicito, quia tunc pari modo obligatur rescindere pactum. Verum si sine pacto, sed ex liberalitate amasij accepit, qui eam ijs muneribus allicere tentabat, spe concepta de copula, duae sunt difficultates: altera, an mulier ea sine peccato accipiat? secunda, an accepta restituere teneatur?

g *sup. c. §. 3. n. 13.*

50. Ad priorem, puto, in praxi & communiter, non solum mulierem indecore ea recipere, sed etiam mortaliter illicitè: ratio est, quia etiam si mulier verbis dicat, se recipere, sed nolle consentire, tamen re ipsa fovet amorem alterius, qui semper in praxi putabit, admissio à puella munere, facilius eam expugnari posse. Quod si in rarissimo casu id non esset, & donatio amasij ex parte sua jam completa sit, ut si amasius eam rem dederit seu consignaverit mediatori inter ipsum & puellam, mera acceptatio mulieris non esset ex hoc capite peccaminosa; non enim esset causa illicitae donationis, quia haec jam supponitur completa, & ex alia parte jam supponis nullam esse cooperationem cum alterius peccato.

51. Vnum nota, certam moraliter sibi debere esse pravam mittentis mu-

nera voluntatem; secus, licitè recipis, quia nemo praesumendus est, nisi constet, delictum velle committere.

52. De Lugo i excusat etiam aliquando à peccato mulierem, quae scit animum depravatum mittentis munerera, sed munera ipsa id ex circumstantijs non significant; possent enim (inquit) ex titulo affinitatis, vel honestae amicitiae mitti; adde, & titulo futuri matrimonij; qua ratione concedit, in aula regis puellas nobiles posse obsequia & munera nobilium juvenum acceptare, solum enim sic significatur servitus illis nobilibus femininis debita, vel desiderium nuptiarum, non vero turpe commercium. Illa igitur puella non censetur assentiri inhonestae juvenis intentioni, sed indifferenti illi obsequio dumtaxat. Haecenus ex illo. Verum non acquiesco, quando de depravata voluntate mittentis puella certa est. Fateor enim, posse illa munera mitti ex illis honestis titulis, sed nunc de facto cognoscuntur mitti ex inhonestis, & ex intentione mala, quam fovete ea recipiendo, mulieri nullo pacto licet. Praxi igitur illa Aulica solum in culpa incerta & dubia admittatur, exploadatur in peccato certo. Possent etiam puella non rejicere publicè illa munera, quando sic puella malam juvenis intentionem occultam, cum ejusdem juvenis infamia propalaret. Sed quia praedictis nobilibus, qui solent de suis amoribus gloriari, ea mala intentio infamiae non vertitur, ideo regulariter ejus munera poterunt & debebunt in praedicto casu non admitti.

i *De Lugot. 1. de just. d. 18. sec. 3. num. 51.*

num. 57. 1 De hac re lege novissime Thom. Hurt. debito benignius loquentem p. 1. tr. 1. c. 5. rfs. 10.

53. Ad posteriorem puto, mulierem sic accipientem non obligari ad restitutionem; ratio est, quia recipiendo non peccavit contra iustitiam; iam enim liberaliter dedit amicue, sciens, ut supponimus, mulierem, neque explicitè, neque implicitè ea acceptare cum pacto copulæ: liberalitati autem, non ex iustitia, sed ex gratitudinis, sine obligatione restitutionis, datur retributio. Quare si sua spe frustratur amarus, sibi suæque credulitati imputet; sicuti quando quis inseruit, vel munera gratis dat Principi vel Episcopò, intentione conquirendi dignitatem, vel beneficium, quod deinde non confertur, principem nullo modo ad restitutionem urget, sed suam inanem spem merito deplorat.

CAPVT SEXTVM.

§. I.

De rapta.

IN Methodo sic habes. *a* in duobus differt raptus à stupro: primò, quia stuprum semper est cum virgine, at raptus est de quacunque muliere, imò etiam puero, qui sane raptus est omnium turpissimus.

a In Meth. Conf. li. 2. c. 7. §. 9.

2. Secundò, stuprum solum dicitur violentiam, vel ad summum fraudem: at raptus præter violentiam, addit abductionem: *b* est enim raptus

peccatum luxuriæ, quo persona aliqua abducitur, cum violentia, ad turpem actum cum ea exercendum. Addit igitur malitiam contra iustitiam, atque adeo specialiter confitendam.

b Fill. to. 2. tr. 30. c. 6. & me cit. Diana. p. 9. tract. 8. ref. 2. citatisque Hurtado, Præposito, alijsq.

3. Abductio sponsæ de futuro, ut item sponsæ de præsentì, id est, conjugis per duos menses ante consummationem matrimonij, ad quod consummandum prædictum tempus conceditur; abductio, inquam, ejusmodi sponfarum, si est ad finem ritè complendi matrimonium, non est raptus: quia, etiam repugnantibus parentibus, non est abductio ad id, quod est prohibitum: sed si est ad illicitum finem, explendæ scilicet libidinis, erit raptus speciatim in confessione manifestandus.

§. II.

Additio.

AD raptum tria *a* ex dictis requiruntur: primò, vis illicita: secundò, finis inhonestæ libidinis, in qua includitur finis matrimonij contrahendi; nam eo modo, id est, violenter matrimonium velle, inhonestæ libido est: tertio, abductio. Nonnulla addamus de singulis.

a l. fuse Sanchez lib. 7. de matr. d. 12. & 13. Less. li. 4. c. 3. d. 9. alijsq.

2. Vis illata. Quare si vis inferatur renitenti mulieri cuicumque, etiam non virgini, quamvis parentibus

C c

volens